

Dôvodová správa

Osobitná časť

K čl. I

K bodu 1 (§ 4 ods. 2)

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1263 z 29. apríla 2024 o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpočtovom dohľade a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1466/97 (Ú. v. EÚ L 2024/1263 z 30.4.2024) (ďalej „nariadenie (EÚ)“) schválené 23. apríla 2024 ukladá členským štátom povinnosť vypracovať národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán, ktorý je definovaný ako dokument obsahujúci fiškálne, reformné a investičné záväzky členského štátu pokrývajúci plánovací horizont 4 rokov alebo 5 rokov v závislosti od trvania volebného obdobia vnútroštátneho zákonodarného zboru. Cieľom vypracovania národného strednodobého fiškálno-štrukturálneho plánu je zabezpečiť trvalé a postupné znižovanie dlhu a udržateľný a inkluzívny rast. Plán by mal zahŕňať aj širšie reformy a investície, a to aj vo vzťahu k spoločným prioritám EÚ, konkrétne k ekologickému prechodu vrátane európskej zelenej dohody a prechodu na klimatickú neutralitu do roku 2050, digitálny prechod vrátane politického programu digitálnej dekády do roku 2030 a ďalšie. Z dôvodu nutnosti zabezpečiť plnenie záväzkov schválených v strednodobom fiškálno-štrukturálnom pláne sa v § 4 ods. 2 deklaruje, že rozpočet verejnej správy sa zostavuje a realizuje v súlade so strednodobým fiškálno-štrukturálnym plánom. Súčasťou rozpočtu verejnej správy budú limity verejných výdavkov, pričom sa, tak ako doteraz, bude prihliadať na revízie výdavkov schválené vládou.

K bodu 2 (§ 4 ods. 3)

Návrhom sa precizuje ustanovenie § 4 ods. 3 prvej a druhej vety vzhľadom na skutočnosť, že ministerstvo financií nepredkladá na schválenie vláde rozpočet, ale návrh rozpočtu a vláda predkladá Národnej rade Slovenskej republiky (ďalej len „národná rada“) už ňou schválený rozpočet verejnej správy.

K bodu 3 (§ 6 ods. 7)

Keďže počas rozpočtového roka môže dôjsť k okolnostiam, ktoré môžu mať za následok potrebu úpravy limitu verejných výdavkov kapitol, navrhuje sa doplniť, aby vláda alebo na základe jej splnomocnenia minister financií mohol upraviť limity verejných výdavkov kapitol štátneho rozpočtu na príslušný rozpočtový rok oznámené správcom kapitol. Podmienkou však je, že týmito úpravami nemôže dôjsť k prekročeniu schváleného limitu verejných výdavkov štátneho rozpočtu na príslušný rozpočtový rok.

K bodu 4 (§ 8 ods. 4)

S cieľom zabezpečiť dodržanie limitu verejných výdavkov sa navrhuje zmena lehoty použitia prostriedkov štátneho rozpočtu rozpočtovaných formou bežných výdavkov a kapitálových výdavkov. Bežné výdavky štátneho rozpočtu a kapitálové výdavky štátneho rozpočtu budú mať, na rozdiel od doterajšej právnej úpravy, rovnakú lehotu použitia, a to do konca rozpočtového roka, na ktorý boli rozpočtované. Touto právnou úpravou dôjde k zrušeniu dlhšej lehoty na použitie kapitálových výdavkov štátneho rozpočtu a v zákone taxatívne vymedzených bežných výdavkov štátneho rozpočtu v kapitolách štátneho rozpočtu. Zjednotením lehoty použitia všetkých kapitálových výdavkov a bežných výdavkov v štátnom rozpočte na rok, na ktorý boli rozpočtované, bude možné dosiahnuť presnejšie rozpočtovanie, ako aj realizáciu výdavkov štátneho rozpočtu tak, aby bol dodržaný schválený limit verejných výdavkov.

S ohľadom na uvedené už nebude možný presun výdavkov štátneho rozpočtu v kapitolách štátneho rozpočtu na použitie do nasledujúcich rozpočtových rokov.

Kapitálové výdavky štátneho rozpočtu poskytnuté fyzickým osobám alebo právnickým osobám bude možné použiť na určený účel aj v troch rozpočtových rokoch bezprostredne nasledujúcich po roku, na ktorý boli rozpočtované. Ide napríklad o dotácie na kapitálové výdavky poskytnuté zo štátneho rozpočtu fyzickým osobám alebo právnickým osobám, ktoré ich budú môcť použiť aj v nasledujúcich troch rokoch bezprostredne nasledujúcich po roku, na ktorý boli rozpočtované. Bežné výdavky poskytnuté fyzickým osobám alebo právnickým osobám na program rozvojovej spolupráce, na programy podporujúce medzinárodnú vzdelávaciu mobilitu alebo medzinárodnú vedeckú mobilitu, ak vyplývajú z medzinárodnej zmluvy alebo ak program schválila vláda alebo bežné výdavky poskytnuté fyzickým osobám alebo právnickým osobám Agentúrou na podporu výskumu a vývoja bude tiež možné použiť na určený účel aj v troch rozpočtových rokoch bezprostredne nasledujúcich po roku, na ktorý boli rozpočtované.

Pri prostriedkoch Európskej únie, prostriedkoch štátneho rozpočtu určených na financovanie spoločných programov Slovenskej republiky a Európskej únie, a prostriedkoch štátneho rozpočtu určených na financovanie účelov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv o poskytnutí grantu uzatvorených medzi Slovenskou republikou a inými štátmi, sa ponecháva možnosť ich použitia aj v nasledujúcich rozpočtových rokoch, a to až do ich vyčerpania na určený účel.

K bodu 5 (§ 8 ods. 6)

Keďže podľa § 8 ods. 4 bude možné výdavky štátneho rozpočtu použiť len do konca rozpočtového roka, na ktorý boli rozpočtované, zanikne tým aj dôvod na viazanie nepoužitých výdavkov štátneho rozpočtu v rozpočte príslušnej kapitoly. Pri zostavovaní rozpočtu verejnej správy na nasledujúce tri roky budú každoročne rozpočtované bežné výdavky a kapitálové výdavky na príslušné rozpočtové roky.

Predmetom viazania nepoužitých prostriedkov ku koncu rozpočtového roka budú len prostriedky Európskej únie, prostriedky štátneho rozpočtu určené na financovanie spoločných programov Slovenskej republiky a Európskej únie a prostriedky štátneho rozpočtu určené na financovanie účelov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv o poskytnutí grantu uzatvorených medzi Slovenskou republikou a inými štátmi, a to s ohľadom na možnosť ich použitia aj v nasledujúcich rozpočtových rokoch až do ich vyčerpania na určený účel. S cieľom odstrániť neprimeranú administratívnu záťaž správcov kapitol, vypúšťa sa povinnosť správcov kapitol predkladať ministerstvu financií oznámenia a potvrdenie oznámení o výške prostriedkov Európskej únie a prostriedkov štátneho rozpočtu určených na financovanie spoločných programov Slovenskej republiky a Európskej únie, ktoré použijú až v nasledujúcom rozpočtovom roku. Ministerstvo financií zabezpečí automatické viazanie týchto prostriedkov ku koncu rozpočtového roka, pričom o sumu viazaných prostriedkov sa povolí prekročenie limitu výdavkov v nasledujúcom roku, ak ministerstvo financií nerozhodne inak. Systém automaticky vygeneruje evidenčný list úprav rozpočtu osobitne pre každú kapitolu štátneho rozpočtu, ktorá bude vykazovať nevyčerpané prostriedky v sumách k 31. decembru bežného rozpočtového roka, a to na kódach zdroja určených pre klasifikáciu prostriedkov Európskej únie, prostriedkov štátneho rozpočtu určených na financovanie spoločných programov Slovenskej republiky a Európskej únie a prostriedkov štátneho rozpočtu určených na financovanie účelov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv o poskytnutí grantu uzatvorených

medzi Slovenskou republikou a inými štátmi v danom rozpočtovom roku podľa prílohy č. 1 k Príručke na zostavenie návrhu rozpočtu verejnej správy na príslušný rok.

Rozpočtové opatrenia automaticky vygenerované na tento účel v rámci rozpočtového informačného systému nebudú podliehať ďalšej administrácii a schvaľovaniu v pôsobnosti ministerstva financií, ak ministerstvo financií nerozhodne inak s ohľadom na aktuálny vývoj čerpania prostriedkov štátneho rozpočtu vo vzťahu k prostriedkom Európskej únie a prostriedkom štátneho rozpočtu určených na financovanie spoločných programov Slovenskej republiky a Európskej únie. Uvedený postup sa v súlade s § 20b ods. 1 zákona uplatní aj na prostriedky mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti.

K bodu 6 (§ 8a ods. 7)

V nadväznosti na navrhovanú novú povinnosť správcov kapitol zabezpečovať a určovať spôsob zúčtovania prostriedkov štátneho rozpočtu ustanovenú v bode 7, ktorá sa vzťahuje aj na dotácie, vypúšťa sa úprava, podľa ktorej spôsob zúčtovania dotácií určuje ministerstvo financií. Z rovnakého dôvodu sa z tohto bodu vypúšťa aj určenie sumy nevyčerpaných dotácií, ktoré sa nevracajú do štátneho rozpočtu.

K bodu 7 (§ 9 ods. 4 písm. n)

Medzi povinnosti správcu kapitol sa navrhuje doplniť povinnosť zabezpečovať a určovať spôsob zúčtovania prostriedkov štátneho rozpočtu poskytnutých z rozpočtu príslušnej kapitolky subjektom verejnej správy a ostatným fyzickým osobám a právnickým osobám, ktorý doteraz určovalo ministerstvo financií pokynom na zúčtovanie finančných prostriedkov so štátnym rozpočtom za predchádzajúci rozpočtový rok. Navrhuje sa, aby finančné zúčtovanie vykonal správca kapitolky, ktorý poskytol prijímateľovi finančné prostriedky z rozpočtu kapitolky; tento správca preto určí aj spôsob a termín zúčtovania poskytnutých prostriedkov. Predmetom zúčtovania by mali byť všetky finančné prostriedky poskytnuté správcem kapitolky formou bežných transferov a kapitálových transferov, vrátane dotácií, ktoré boli v predchádzajúcom roku použité, resp. bola ukončená investičná akcia alebo bol splnený účel, na ktorý boli poskytnuté finančné prostriedky. Vratky prostriedkov z finančného zúčtovania už nebudú odvádzané do štátneho rozpočtu na príjmový účet ministerstva financií, ale na príjmový účet príslušného správcu kapitolky. Ak z finančného zúčtovania vzniknú doplatky, správca kapitolky zabezpečí ich úhradu z rozpočtu výdavkov schválených pre príslušnú kapitolu na bežný rozpočtový rok. Zachovaná zostáva maximálna suma finančných prostriedkov 5 eur, ktoré sa pri zúčtovaní nevracajú, pričom sa spresňuje, že táto suma sa vzťahuje na jedného príjemcu za všetky finančné prostriedky poskytnuté tým istým poskytovateľom prostriedkov štátneho rozpočtu. Správcovia kapitol už nebudú vypracovávať a zasielať ministerstvu financií správu o zúčtovaní finančných vzťahov so štátnym rozpočtom za predchádzajúci rozpočtový rok, ani detailné tabuľkové prehľady o finančnom zúčtovaní bežných a kapitálových transferov, čím sa zníži administratívna záťaž správcov kapitol. Správca kapitolky bude ministerstvu financií oznamovať len celkovú sumu finančných prostriedkov odvedených na základe zúčtovania za predchádzajúci rozpočtový rok na príjmový účet správcu kapitolky v termíne do 15. decembra príslušného rozpočtového roka. Ministerstvo financií určí formu a obsah tohto oznámenia.

K bodom 8 a 9 (§ 10 ods. 2)

Na základe poznatkov z aplikačnej praxe pri riadení viacerých zákonných rozpočtových rezerv, navrhuje sa zníženie počtu rezerv ustanovených v § 10 na štyri rezervy, a to rozpočtovú rezervu vlády, rozpočtovú rezervu predsedu vlády, rezervu na riešenie negatívnych vplyvov vývoja rozpočtového hospodárenia a rezervu na riešenie krízových situácií mimo času vojny a vojnového stavu a vykonávanie povodňových prác. Iné ako uvedené rezervy nebude možné

v štátnom rozpočte vytvoriť. Aktuálne vytváraná rezerva na prostriedky Európskej únie a odvody Európskej únie, rezerva na riešenie legislatívnych zmien a iné rezervy každoročne schvaľované zákonom o štátnom rozpočte (napr. rezerva na mzdy a poistné) budú zahrnuté v rámci rozpočtu kapitoly Všeobecná pokladničná správa ako samostatný výdavkový titul, a to v nadväznosti na neistú výšku výdavkov na daný účel v čase prípravy rozpočtu verejnej správy. Nová rezerva na riešenie negatívnych vplyvov vývoja rozpočtového hospodárenia bude slúžiť len na krytie nevyhnutných alebo nepredvídateľných výdavkov implikovaných negatívnym vývojom rozpočtu verejnej správy vyvolaného najmä makroekonomickými vplyvmi a opatreniami na zabezpečenie plnenia národného strednodobého fiškálno-štrukturálneho plánu a schváleného limitu verejných výdavkov.

K bodu 10 (§ 10 ods. 3 a 4)

Výšku rozpočtových rezerv bude v súlade s aktuálnou právnou úpravou naďalej schvaľovať národná rada zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok, čím sa zabezpečí záväznosť schválenej sumy rezerv. Navrhuje sa, aby sa rozpočtová rezerva vlády, rezerva na riešenie negatívnych vplyvov vývoja rozpočtového hospodárenia a rezerva na riešenie krízových situácií mimo času vojny a vojnového stavu a vykonávanie povodňových prác rozpočtovali v kapitole Všeobecná pokladničná správa v štruktúre podľa ich vecného vymedzenia. Rozhodovaciu právomoc pre použitie prostriedkov rozpočtovej rezervy vlády bude mať vláda. Navrhuje sa, že o použití prostriedkov rozpočtovej rezervy na riešenie negatívnych vplyvov vývoja rozpočtového hospodárenia bude rozhodovať vláda alebo na základe jej splnomocnenia minister financií. Bez zmeny zostáva rozpočtovanie rezervy predsedu vlády v kapitole Úradu vlády Slovenskej republiky, o použití ktorej rozhoduje predseda vlády.

Transparentnosť pri tvorbe a použití rozpočtových rezerv sa má zabezpečiť zverejnením informácií o hospodárení s rozpočtovými rezervami do 40 dní po skončení kalendárneho štvrťroka, pričom informáciu o hospodárení s rozpočtovou rezervou vlády, s rezervou na riešenie krízových situácií mimo času vojny a vojnového stavu a vykonávanie povodňových prác a s rezervou na riešenie negatívnych vplyvov vývoja rozpočtového hospodárenia bude zverejňovať na svojej webovej stránke ministerstvo financií a informáciu o hospodárení s rozpočtovou rezervou predsedu vlády bude zverejňovať na svojej webovej stránke úrad vlády. Okrem toho bude informácia o hospodárení s rozpočtovými rezervami naďalej aj súčasťou štátneho záverečného účtu, ktorý predkladá vláda národnej rade.

K bodu 11 (§ 14 ods. 1)

V nadväznosti na nové nariadenie (EÚ), v zmysle ktorého sa povinnosť vypracovania programu stability nahrádza povinnosťou vypracovať národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán, sa navrhuje, aby do pôsobnosti ministerstva financií patrilo vypracovanie národného strednodobého fiškálno-štrukturálneho plánu, z ktorého sa bude vychádzať pri vypracovaní návrhu rozpočtu verejnej správy, osobitne návrhu štátneho rozpočtu. Ak dlh verejnej správy presiahne referenčnú hodnotu 60 % hrubého domáceho produktu alebo ak deficit verejnej správy presiahne 3 % hrubého domáceho produktu, Európska komisia zašle príslušnému členskému štátu a Hospodárskemu a finančnému výboru trajektóriu vývoja čistých výdavkov pokrývajúcich adaptačné obdobie štyroch rokov a jeho možné predĺženie najviac o tri roky, ak sa členský štát zaviazal k príslušnému súboru reforiem a investícií. Trajektória vývoja čistých výdavkov určená Európskou komisiou musí byť súčasťou národného strednodobého fiškálno-štrukturálneho plánu. Okrem toho bude národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán obsahovať aj súbor reforiem a investícií reagujúcich na hlavné výzvy identifikované v rámci európskeho semestra a na spoločné priority Európskej únie vrátane dosiahnutia spravodlivého

zeleného a digitálneho prechodu a zabezpečenia energie, bezpečnosti, posilňovanie sociálnej a hospodárskej odolnosti a v prípade potreby budovanie obranných kapacít.

Navrhuje sa upraviť úlohu ministerstvu financií predkladať návrh národného strednodobého fiškálno-štrukturálneho plánu na schválenie vládou v lehote, ktorá umožní jeho predloženie Rade a Komisii do 30. apríla posledného roku platnosti plánu. Po schválení vládou bude národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán predložený národnej rade. Národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán podlieha povinnému zverejneniu.

K bodu 12 (§ 14 ods. 2)

Vzhľadom na pôsobnosť ministerstva financií vypracúvať návrh rozpočtu verejnej správy v súčinnosti s príslušnými subjektmi verejnej správy a s cieľom vytvoriť účinný nástroj vo vzťahu k monitorovacej úlohe ministerstva financií a tiež zriaďovateľa k limitu verejných výdavkov, navrhuje sa doplniť do zákona ustanovenie, aby subjekty verejnej správy, ktorých výdavky sú súčasťou rozpočtu verejnej správy a na ktoré sa vzťahuje limit verejných výdavkov, zostavovali a realizovali svoj rozpočet v informačnom systéme ministerstva financií. Spôsob, rozsah a štruktúru rozpočtu subjektov verejnej správy v tomto informačnom systéme určí ministerstvo financií. V súvislosti so zavedením limitu verejných výdavkov do rozpočtu verejnej správy a potrebou zostavovať a realizovať rozpočet verejnej správy v súlade s limitom verejných výdavkov, je nevyhnutné, aby v informačnom systéme ministerstva financií zostavovali a realizovali svoj rozpočet všetky subjekty verejnej správy, na ktoré sa limit verejných výdavkov vzťahuje. Tým sa zabezpečí rovnaká štruktúra údajov rozpočtu a možnosť ich automatizovaného spracovania, najmä za účelom monitorovania plnenia limitu verejných výdavkov.

K bodu 13 (§ 14 ods. 3)

Návrhom nedochádza k vecnej zmene obsahu § 14 ods. 3, len sa precizuje uvedené ustanovenie tak, aby bolo vyjadrené, že národnej rade sa predkladá už vládou schválený rozpočet verejnej správy, teda nie návrh rozpočtu. Obdobne daňová prognóza sa zohľadňuje vo vládou schválenom rozpočte verejnej správy.

K bodu 14 (§ 14 ods. 4)

Keďže nové nariadenie (EÚ), ktoré zároveň zrušuje nariadenie (ES) č. 1466/97, neukladá povinnosť členským štátom vypracovávať programy stability a vzhľadom na nutnosť dodržania limitu verejných výdavkov, navrhuje sa úprava tohto ustanovenia tak, že pri prerokovaní návrhu zákona o štátnom rozpočte na rokovaní vlády, ako aj pri prerokovávaní návrhov rozpočtov subjektov verejnej správy na rokovaní vlády nebude možné schváliť návrhy, ktorých dôsledkom by bolo prekročenie limitu verejných výdavkov. Takisto v priebehu rozpočtového roka návrh zákona neumožňuje predkladať návrhy, dôsledkom ktorých by došlo k prekročeniu limitu verejných výdavkov na bežný rozpočtový rok, pričom v rozpočte verejnej správy je premietnutá trajektória vývoja čistých výdavkov stanovená Európskou komisiou.

K bodu 15 (§ 14 ods. 11)

Návrhom sa precizuje ustanovenie § 14 ods. 11 vo vzťahu k časovému obdobiu monitorovania plnenia limitu verejných výdavkov tak, aby bolo zrejmé, že ministerstvo financií vykonáva monitoring plnenia limitu verejných výdavkov najmenej po skončení každého kalendárneho štvrtroka. Predpokladá sa zverejňovanie plnenia limitu verejných výdavkov dvakrát ročne.

K bodom 16 a 17 (§ 15 ods. 1)

Spresňuje sa znenie ustanovenia § 15 ods. 1, podľa ktorého vláda alebo na základe jej splnomocnenia minister financií bude môcť v priebehu rozpočtového roka upraviť záväzné

ukazovatele ustanovené zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok alebo záväzné ukazovatele určené ministerstvom financií podľa § 6 ods. 3. Zároveň sa explicitne ustanovuje, že úpravami záväzných ukazovateľov nebudú môcť byť prekročené celkové výdavky štátneho rozpočtu na daný rozpočtový rok, a ani zvýšený schodok štátneho rozpočtu určený v zákone o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok. Výnimka vo vzťahu k prekročeniu celkových výdavkov štátneho rozpočtu sa navrhuje len na prostriedky mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, na prostriedky Európskej únie a prostriedky štátneho rozpočtu na financovanie spoločných programov Slovenskej republiky a Európskej únie, ktoré sú vrátené do štátneho rozpočtu v súlade so stanoveným systémom finančného riadenia, a to aj z dôvodu, že na tieto prostriedky sa nevzťahuje ani limit verejných výdavkov.

K bodu 18 (§ 15 ods. 4)

S cieľom zvýšenia transparentnosti rozpočtového procesu, ako aj jednotného postupu správcov kapitol pri vykonávaní rozpočtových opatrení, sa explicitne ustanovuje povinnosť správcu kapitoly predkladať ministerstvu financií žiadosť o schválenie rozpočtového opatrenia podľa § 15 ods. 3 písm. b) a c) (povolené prekročenie limitu výdavkov a viazanie rozpočtových prostriedkov), a to v rozsahu a za podmienok určených ministerstvom financií.

K bodu 19 (§ 17 ods. 5)

Vzhľadom na nové navrhované znenie § 30aa, obsahom ktorého je definovanie limitu verejných výdavkov a jeho určovanie v súlade s novými fiškálnymi pravidlami Európskej únie, navrhuje sa vypustenie ustanovenia upravujúceho právomoc ministerstva financií povoliť na základe rozhodnutia vlády prekročenie limitu výdavkov, ak výsledkom aktualizácie limitu verejných výdavkov je jeho zvýšenie.

K bodu 20 (§ 18 ods. 2)

Legislatívno-technická úprava.

K bodu 21 (§ 18 ods. 4 písm. d)

Navrhuje sa doplniť povinnosť správcu kapitoly viazať rozpočtové prostriedky v rozpočte kapitoly v prípade, že mu boli z prostriedkov Európskej únie a z prostriedkov štátneho rozpočtu určených na financovanie spoločných programov Slovenskej republiky a Európskej únie poskytnuté prostriedky na úhradu konkrétnych výdavkov, ktoré už predtým uhradil zo zvýšeného limitu prostriedkov štátneho rozpočtu. Táto povinnosť sa nevzťahuje na výdavky technickej pomoci podľa § 25 zákona č. 121/2022 Z. z. o príspevkoch z fondov Európskej únie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Navrhovaný postup sa už aj aktuálne uplatňuje v súlade s bodom 5.1 Príručky k finančnému riadeniu fondov Európskej únie na programové obdobie 2021 – 2027 a s bodom 2.4 Usmernenia Ministerstva financií SR č. 2/2009-U k postupu financovania projektov fondov EÚ v súvislosti s ukončením rozpočtového roka.

K bodu 22 (§ 18 ods. 6)

Vzhľadom na nové navrhované znenie § 30aa, obsahom ktorého je definovanie limitu verejných výdavkov a jeho určovanie v súlade s novými fiškálnymi pravidlami Európskej únie, navrhuje sa vypustenie ustanovenia upravujúceho právomoc ministerstva financií viazať na základe rozhodnutia vlády rozpočtové prostriedky v rozpočte kapitoly, ak výsledkom aktualizácie limitu verejných výdavkov je jeho zníženie.

K bodu 23 (§ 20 ods. 4)

Navrhuje sa vypustiť ustanovenie § 20 ods. 4 z dôvodu, že z čl. 90 ods. 6 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1060 z 24. júna 2021, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde, Fonde na spravodlivú transformáciu a Európskom námornom, rybolovnom a akvakultúrnom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl, migráciu a integráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj finančnej podpory na riadenie hraníc a vízovú politiku vyplýva, že úroky sa použijú na príslušný program a nie sú majetkom Európskej únie. V prípade ostatných prostriedkov Európskej únie, na ktoré sa nevzťahuje toto nariadenie sa aplikujú osobitné nariadenia, ktoré sú priamo aplikovateľné a uvedené nie je potrebné z dôvodu duplicity uvádzať v národnej legislatíve.

K bodu 24 (§ 30 ods. 1)

Návrhom nedochádza k vecnej zmene obsahu § 30 ods. 1, len sa precizuje uvedené ustanovenie tak, aby bolo vyjadrené, že vláda predkladá národnej rade informáciu o očakávanej skutočnosti bežného roka v porovnaní so schváleným rozpočtom verejnej správy na bežný rozpočtový rok v rámci už vládou schváleného rozpočtu verejnej správy, teda nie v rámci návrhu rozpočtu verejnej správy.

K bodu 25 (§ 30 ods. 4)

V súlade s článkom 20 nariadenia (EÚ) ustanovuje sa úloha pre ministerstvo financií vypracovávať návrh výročnej správy o pokroku pri vykonávaní národného strednodobého fiškálno-štrukturálneho plánu. V zmysle nariadenia (EÚ) výročná správa o pokroku by mala obsahovať najmä informácie o pokroku pri realizácii trajektórie vývoja čistých výdavkov stanovenej Radou, implementácii širších reforiem a investícií v kontexte európskeho semestra a prípadne pri implementácii súboru reforiem a investícií na podporu predĺženia adaptačného obdobia, ako aj plnenie limitu verejných výdavkov. Správu o pokroku bude schvaľovať vláda v lehote, ktorá umožní predložiť ju Európskej komisii najneskôr do 30. apríla každého roku. Vládou schválenú správu o pokroku ministerstvo financií zverejní.

Navrhuje sa, aby Rada pre rozpočtovú zodpovednosť vypracovávala a zverejňovala hodnotenie k výročnej správe o pokroku vrátane posúdenia súladu výsledku rozpočtového hospodárenia s trajektóriou vývoja čistých výdavkov, ako aj plnenie limitu verejných výdavkov a analýzu faktorov, ktoré sú základom odchýlky od trajektórie čistých výdavkov. Hodnotiaca správa Rady pre rozpočtovú zodpovednosť by sa mala zamerať najmä na posúdenie údajov o plnení národného strednodobého fiškálno-štrukturálneho plánu uvedených vo výročnej správe o pokroku.

K bodu 26 (§ 30aa)

Navrhované nové znenie § 30aa reaguje na potrebu zosúladenia národných fiškálnych pravidiel s novými fiškálnymi pravidlami Európskej únie, v zmysle ktorých sa stanovuje povolený limit pre rast „čistých výdavkov“ ako jediný operatívny nástroj na zabezpečenie podpory zdravých a udržateľných verejných financií, ako aj na podporu udržateľného a inkluzívneho rastu. Limit rastu čistých výdavkov nahradí súčasný systém viacerých indikátorov nominálneho deficitu, štrukturálneho salda, výdavkového pravidla, či dlhového pravidla z pohľadu jeho úrovne aj zmeny. Zameranie sa na výdavkovú stranu rozpočtu verejnej správy má za cieľ zabezpečiť proticyklický vývoj verejných financií – umožniť príjmom fluktuovať počas cyklu a zlepšovať saldo v dobrých časoch, resp. umožniť expanziu v horších obdobiach.

Vzhľadom na uvedené sa navrhuje inštitút limitu verejných výdavkov previazať s limitom rastu čistých výdavkov, ktoré nariadenie (EÚ) definuje ako výdavky verejnej správy bez úrokových

výdavkov, výdavkov na programy Únie plne kryté príjmami z fondov Únie, vnútroštátnych výdavkov na spolufinancovanie programov financovaných Úniou, cyklických prvkov výdavkov na dávky v nezamestnanosti a jednorazových a iných dočasných opatrení. Previazaním limitu verejných výdavkov na rast „čistých výdavkov“ sa zabezpečí odstránenie dvojkoľajnosti národných a európskych fiškálnych pravidiel.

Trajektóriu povoleného rastu čistých výdavkov v percentuálnom vyjadrení stanoví Európska komisia v strednodobom horizonte minimálne štyroch rokov (s možnosťou predĺženia o ďalšie tri roky) v závislosti od plnenia referenčných hraníc verejného dlhu 60 % hrubého domáceho produktu a deficitu verejných financií 3 % hrubého domáceho produktu. Európskou komisiou stanovená trajektória rastu čistých výdavkov bude premietnutá do národného strednodobého fiškálneho-štrukturálneho plánu, ktorý by mal obsahovať aj súbor investícií a reforiem reagujúcich na hlavné výzvy identifikované v rámci európskeho semestra.

V nadväznosti na uvedené sa navrhuje definovať limit verejných výdavkov ako maximálnu výšku výdavkov vyjadrenú sumou určenou v súlade s povoleným medziročným rastom čistých výdavkov, pričom definícia čistých výdavkov je obsiahnutá v nariadení (EÚ). S cieľom zabezpečiť previazanosť a odstránenie dvojkoľajnosti národnej fiškálnej legislatívy s novou európskou úpravou, sa navrhuje, aby sa limit verejných výdavkov určoval v súlade s národným strednodobým fiškálno-štrukturálnym plánom, pričom zámerom je rešpektovať trajektóriu čistých výdavkov stanovených Európskou komisiou.

Navrhuje sa, aby limit verejných výdavkov vyjadrený sumou vypočítavalo ministerstvo financií. Pri prevoде povoleného rastu čistých výdavkov definovaného v percentuálnom vyjadrení v národnom strednodobom fiškálno-štrukturálnom pláne na limit verejných výdavkov vyjadrený sumou ministerstvo financií zohľadní výšku diskrečných príjmových opatrení na každý rozpočtový rok. Trajektóriu rastu čistých výdavkov ako súčasť národného strednodobého fiškálno-štrukturálneho plánu bude schvaľovať vláda. Plnenie národného strednodobého fiškálno-štrukturálneho plánu, vrátane limitu rastu čistých výdavkov, bude predmetom monitorovania tak zo strany ministerstva financií, ako aj zo strany Európskej komisie. Na sledovanie kumulatívnych odchýlok skutočného vývoja rastu čistých výdavkov smerom nahor a nadol od schválenej trajektórie rastu čistých výdavkov zriadi Európska komisia kontrolný účet. Hodnotenie plnenia trajektórie rastu čistých výdavkov bude v súlade s Čl. 20 nariadenia (EÚ) obsiahnuté vo výročnej správe o pokroku, ktorú bude posudzovať nezávislá národná fiškálna inštitúcia, ak o to ministerstvo financií požiada.

Zároveň je potrebné zdôrazniť, že limit verejných výdavkov predstavuje rozpočtový nástroj, ktorý je v súlade s cieľom postupného dosahovania dlhodobej udržateľnosti verejných financií.

Navrhuje sa, aby návrh limitu verejných výdavkov schvaľovala vláda na všetky roky, na ktoré sa zostavuje rozpočet verejnej správy, a to najneskôr súčasne s návrhom rozpočtu verejnej správy. Následne vláda predloží ňou schválený návrh limitu verejných výdavkov národnej rade, ktorá bude schvaľovať limit verejných výdavkov najneskôr s návrhom zákona o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok.

V prípade, že národná rada neschváli limit verejných výdavkov navrhnutý vládou, rozpočet verejnej správy sa bude v nasledujúcom rozpočtovom roku realizovať v súlade s limitom verejných výdavkov schváleným vládou, ktorý je súčasťou rozpočtu verejnej správy. Tým sa zabezpečí, aby aj v prípade neschválenia limitu verejných výdavkov národnou radou existoval platný limit verejných výdavkov pre realizáciu rozpočtu verejnej správy v nasledujúcom rozpočtovom roku. Napríklad, ak národná rada v roku 2025 neschváli limity verejných

výdavkov na roky 2026 až 2028, na ktoré sa zostavuje rozpočet verejnej správy, bude sa v roku 2026 rozpočet verejnej správy realizovať v súlade s limitom výdavkov verejnej správy schváleným vládou, ktorý je súčasťou rozpočtu verejnej správy na roky 2026 až 2028. Limity verejných výdavkov na ďalšie roky sa budú schvaľovať v nasledujúcom roku, t. j. v roku 2026 najneskôr s návrhom zákona o štátnom rozpočte na rok 2027. Navrhovaná právna úprava odstráni nedokonalosti súčasnej právnej úpravy a zabezpečí, aby sa neopakovala situácia z februára 2024, kedy národná rada neschválila limity verejných výdavkov na roky 2024 až 2026 a v zmysle aktuálnej právnej úpravy neexistuje platný limit verejných výdavkov na rok 2024. Zároveň sa ministerstvu financií ustanovuje povinnosť oznámiť subjektom verejnej správy a ďalším súčasťami rozpočtu rozpočtovaným v rozpočte verejnej správy limity verejných výdavkov na príslušný rozpočtový rok zohľadnené vo vládou schválenom rozpočte verejnej správy, a to do 30 dní od neschválenia limitu verejných výdavkov národnou radou. Tieto limity budú pre subjekty verejnej správy a ďalšie súčasti rozpočtu rozpočtované v rozpočte verejnej správy záväzné a budú povinné ich dodržiavať pri realizácii svojho rozpočtu.

Novelou sa navrhuje, že limit verejných výdavkov bude možné prekročiť len ak je aktivovaná všeobecná úniková doložka alebo národná úniková doložka.

Všeobecná úniková doložka zmysle Čl. 25 nariadenia (EÚ) umožní členským štátom odchyliť sa od ich trajektórie čistých výdavkov v prípade prudkého hospodárskeho poklesu v eurozóne alebo v Únii ako celku za predpokladu, že neohrozuje fiškálnu udržateľnosť v strednodobom horizonte. Rada určí jednoročnú lehotu pre takúto odchýlku. Rada môže na odporúčanie Komisie predĺžiť obdobie, počas ktorého sa členské štáty môžu odchyliť od trajektórie čistých výdavkov, za predpokladu, že závažný hospodársky pokles v eurozóne alebo v Únii ako celku pretrváva. Na žiadosť Rady môže Európska fiškálna rada vydať stanovisko k rozšíreniu všeobecnej únikovej doložky. Predĺženie môže byť udelené viac ako raz. Každé predĺženie však platí najviac o ďalšie obdobie jedného roka.

Národná úniková doložka v zmysle Čl. 26 nariadenia (EÚ) umožní členskému štátu odchyliť sa od trajektórie čistých výdavkov, ak výnimočné okolnosti mimo kontroly členského štátu vedú k vplyvu na verejné financie príslušného členského štátu za predpokladu, že neohrozí fiškálnu udržateľnosť v strednodobom horizonte. Rada určí lehotu na takúto odchýlku. Rada na odporúčanie Komisie a na žiadosť dotknutého členského štátu môže predĺžiť obdobie, počas ktorého sa členský štát môže odchyliť od cesty čistých výdavkov za predpokladu, že výnimočné okolnosti pretrvávajú. Na žiadosť Rady môže príslušná nezávislá fiškálna inštitúcia poskytnúť stanovisko k predĺženiu. Predĺženie môže byť udelené viac ako raz. Každé predĺženie však platí najviac o ďalšie obdobie jedného roka.

K bodu 27 (§ 33 ods. 2)

Uvedená úprava sa navrhuje s cieľom posilniť spoluprácu medzi ministerstvom financií a Radou pre rozpočtovú zodpovednosť v otázkach posudzovania možných vplyvov právnych predpisov a iných opatrení na rozpočet verejnej správy. To však neznamená, že by sa Rada pre rozpočtovú zodpovednosť musela vyjadrovať k všetkým návrhom právnych predpisov a opatrení s vplyvom na rozpočet verejnej správy. Tento nástroj sa plánuje využiť po vzájomnej dohode najmä pri právnych predpisoch a opatreniach s potenciálnym významným vplyvom na verejné financie.

K bodu 28 (§ 37p a 37 q)

V § 37p sa dopĺňajú ustanovenia k limitu verejných výdavkov na rok 2024. Návrhom zákona sa reaguje na skutočnosť, že dňa 27.2.2024 neboli schválené Národnou radou SR limity verejných výdavkov na roky 2024 – 2026 vypočítané a predložené Radou pre rozpočtovú

zodpovednosť. S cieľom odvrátiť hrozbu zvrátenia plnenia míľnika Plánu obnovy a odolnosti „Zavedenie výdavkových stropov v zákone č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách – 18R02“ a plne rešpektovať tento záväzok, ustanovuje sa v § 37p ods. 1 limit verejných výdavkov na rok 2024 priamo zákonom. Tento limit verejných výdavkov vyjadrený sumou v eurách bol vypočítaný ministerstvom financií v súlade s odporúčaním Rady uvedenom v Country Specific Recommendation, t. j. obmedzením nominálneho zvýšenia čistých primárnych výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov v roku 2024 najviac na 5,7 % oproti roku 2023, pričom sa vychádzalo z maximálnej výšky časovo rozlíšených konsolidovaných výdavkov verejnej správy v jednotnej metodike platnej pre Európsku úniu bez úrokových výdavkov, prostriedkov z rozpočtu Európskej únie, prostriedkov mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, cyklických výdavkov na dávky v nezamestnanosti a jednorazových výdavkov. Zároveň Ministerstvo financií SR v roku 2024 zohľadňuje cez diskrečné príjmové opatrenia aj prijatý konsolidačný balíček na príjmovej strane, čo v zmysle pravidiel umožňuje medziročný rast primárnych výdavkov na úrovni 8,0 %. Prijaté konsolidačné opatrenia na príjmovej strane zabezpečujú zníženie rastu čistých primárnych výdavkov rozpočtu verejnej správy na rok 2024 tak, aby bolo dodržané odporúčanie EK uvedené v Country Specific Recommendation, a tým aj dodržaný navrhovaný limit verejných výdavkov na rok 2024 vyjadrený sumou v pripravovanej novele zákona o rozpočtových pravidlách.

Návrhom zákona sa v § 37p ods. 2 a 3 ustanovuje povinnosť ministerstvu financií určiť a oznámiť limity verejných výdavkov na rok 2024 jednotlivým subjektom verejnej správy ďalším súčastiam verejnej správy, ktoré sú rozpočtované v rozpočte verejnej správy v termíne do 30 dní odo dňa účinnosti zákona. Tieto limity verejných výdavkov budú pre nich záväzné. Rozpočet verejnej správy na rok 2024 sa bude realizovať v súlade s celkovým limitom verejných výdavkov ustanoveným v odseku 1 na rok 2024 a v súlade s limitmi verejných výdavkov určenými a oznámenými jednotlivým subjektom verejnej správy a ďalším súčastiam verejnej správy, ktoré sú rozpočtované v rozpočte verejnej správy.

Systém určenia a postup schvaľovania limitu verejných výdavkov podľa navrhovaného nového znenia § 30aa účinného od 1. augusta 2024 sa začne uplatňovať prvýkrát pri zostavovaní rozpočtu verejnej správy na roky 2025 až 2027.

V § 37q sa v rámci prechodných ustanovení k úpravám účinným od 1. augusta 2024 v odseku 1 navrhuje ponechať lehotu na použitie výdavkov štátneho rozpočtu, ktoré boli poskytnuté fyzickým osobám alebo právnickým osobám pred 1. augustom 2024 ustanovenú v § 8 ods. 4 v znení účinnom do 31. júla 2024. Napríklad, kapitálové výdavky poskytnuté fyzickým osobám alebo právnickým osobám pred 1. augustom 2024 bude možné použiť ešte v nasledujúcich dvoch rozpočtových rokoch po rozpočtovom roku, na ktorý boli rozpočtované; platí teda lehota použitia $n+2$. Tým sa zabezpečí možnosť čerpania týchto prostriedkov v súlade s uzatvorenými zmluvami s prijímateľmi.

Z dôvodu nového spôsobu rozpočtovania prostriedkov štátneho rozpočtu od roku 2025, bude podľa navrhovaného odseku 2, možné dočerpať všetky prostriedky štátneho rozpočtu viazané podľa § 8 ods. 6 v znení účinnom do 31. júla 2024 len do 31. decembra 2024. Zmena účelu týchto prostriedkov po 31. júli 2024 už nebude možná.

V odseku 3 sa pre správcov kapitol ustanovuje lehota pre zabezpečenie zúčtovania prostriedkov štátneho rozpočtu podľa § 9 ods. 4 písm. n) prvýkrát v roku 2025.

Vzhľadom na to, že rozpočtové rezervy podľa § 10 ods. 2 v znení účinnom do 31. júla 2024 boli schválené zákonom o štátnom rozpočte na rok 2024, navrhuje sa v odsekoch 4 a 5 do 31. decembra 2024 ponechať rozhodovacie právomoci na použitie týchto rezerv a informačné povinnosti vzťahujúce sa k týmto rezervám ustanovené v § 10 ods. 3 a 4 v znení účinnom do 31. júla 2024.

V nadväznosti na schválený zákon o štátnom rozpočte na rok 2024 navrhuje sa v odseku 6 ponechať do 31. decembra 2024 rozhodovaciu právomoc vlády alebo na základe jej splnomocnenia ministra financií povoliť uskutočnenie výdavku nevyhnutného pre hospodárstvo Slovenskej republiky a nezabezpečeného v štátnom rozpočte za podmienok ustanovených zákonom o štátnom rozpočte na rok 2024, pričom oprávnenie pre vládu alebo na základe jej splnomocnenia pre ministra financií na úpravu záväzných ukazovateľov štátneho rozpočtu ustanovené v § 15 ods. 1, bude platiť od roku 2025.

V odseku 7 sa stanovuje prvá lehota na uplatnenie postupov podľa § 15 ods. 4 a § 18 ods. 4 písm. d) v roku 2025.

Vzhľadom na novú právnu úpravu limitu verejných výdavkov v § 30aa, nebudú sa podľa odseku 8 od nadobudnutia účinnosti tohto zákona uplatňovať ustanovenia § 37 m ods. 5 a 6.

K bodu 29

V súlade so zákonom č. 7/2024 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, navrhuje sa v celom materiáli uvádzať názov „Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky“ v príslušných tvaroch.

K čl. II

Z dôvodu potreby zabezpečiť technicko-legislatívnu podporu vybraných podmienok konsolidácie verejných financií sa navrhuje klientom Štátnej pokladnice vymedzeným v § 2a ods. 1 písm. l) zákona č. 291/2002 Z. z. o Štátnej pokladnici a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov umožniť zjednodušenie ich vstupu do systému Štátnej pokladnice tým, že sa zavádza možnosť ponechať časť účtov týchto dobrovoľných klientov v komerčnej banke. Za platby realizované prostredníctvom Štátnej pokladnice sa považujú najmä bežné transfery zo štátneho rozpočtu, kapitálové transfery zo štátneho rozpočtu, dotácie, nenávratné finančné prostriedky európskych štrukturálnych a investičných fondov, návratné finančné výpomoci a pôžičky od medzinárodných finančných inštitúcií.

K čl. III

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je vypracovaný v nadväznosti na novelizáciu zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy, ktorá reflektuje nový rámec fiškálnych pravidiel Európskej únie vrátane národného strednodobého fiškálno-štrukturálneho plánu a limitu verejných výdavkov.

V súčasnosti ministerstvo financií prerokúva so zástupcami obcí a vyšších územných celkov návrh ich finančných vzťahov so štátnym rozpočtom pred predložením programu stability

a pred predložením návrhu rozpočtu verejnej správy na rokovanie vlády Slovenskej republiky. Navrhuje sa vypustenie rokovania k programu stability, ktorý sa v budúcnosti nebude vypracovávať. Rokovania k programu stability prebiehali v krátkom čase od schvaľovania rozpočtu na príslušný rozpočtový rok, nepriniesli veľa zmien oproti schválenému rozpočtu v čase, keď ministerstvo financií ešte nedisponuje novými zásadnými údajmi. Nový národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán už nebude pripravovaný na ročnej báze, ale na dlhšie obdobie.

Súčasne platné znenie sa navrhuje doplniť novou úlohou ministerstva financií, ktoré bude oznamovať zástupcom územnej samosprávy najneskôr do 30 dní od jeho schválenia národnou radou limit verejných výdavkov na príslušný rozpočtový rok. Limity verejných výdavkov pre obce a vyššie územné celky sa premietnu v rozpočte verejnej správy ako sumár, bez rozpisu na jednotlivé subjekty. Limity verejných výdavkov nebudú záväzné pre prípravu rozpočtov obcí a vyšších územných celkov schvaľovaných ich zastupiteľstvami. Oznámenie celkovej sumy limitu verejných výdavkov zo strany ministerstva financií bude mať pre subjekty územnej samosprávy len informatívny charakter.

Samostatnosť pri schvaľovaní rozpočtu obcí a vyšších územných celkov vyplýva z Čl. 65 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj zo zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov a zákona č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov v znení neskorších predpisov, ktoré definujú obce a vyššie územné celky ako právnické osoby, ktoré za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodária s vlastným majetkom a vlastnými príjmami. Rozpočet obce v súlade s § 11 ods. 4 písm. b) zákona o obecnom zriadení schvaľuje obecné zastupiteľstvo, v prípade vyšších územných celkov má túto kompetenciu podľa § 11 ods. 4 písm. d) zákona o samosprávnych krajoch zastupiteľstvo vyššieho územného celku. Okrem citovaných právnych predpisov deklaruje samostatnosť hospodárenia obce a vyššieho územného celku aj ustanovenie § 4 ods. 3 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.

Hospodárenie subjektov územnej samosprávy zároveň oproti ostatným subjektom verejnej správy podlieha prísnejšej regulácii. Zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy ukladá obci a vyššiemu územnému celku povinnosť zostaviť svoj bežný rozpočet ako vyrovnaný alebo prebytkový, čo znamená, že bežné výdavky musia byť kryté bežnými príjmami. Striktné pravidlá sú nastavené aj v ustanoveniach § 17, a to vo vzťahu k používaniu návratných zdrojov financovania. Obce a vyššie územné celky môžu použiť návratné zdroje financovania len na úhradu kapitálových výdavkov, za podmienok ustanovených týmto zákonom a pri dodržaní stanovených limitov na dlh a dlhovú službu.

K čl. IV

V súvislosti s potrebou zabezpečiť splnenie míľnika Plánu obnovy a odolnosti vo vzťahu k limitu verejných výdavkov sa navrhuje účinnosť § 37p v novelizačnom bode 28 dňom vyhlásenia tohto zákona. V nadväznosti na nové európske pravidlá a proces zostavenia rozpočtu verejnej správy na roky 2025 až 2027 sa účinnosť ostatných ustanovení zákona navrhuje 1. augusta 2024.